

• HARMADIK RÉSZ •

„Néha még a szívnek is jó a víz...”

(Antoine de Saint-Exupéry)

Az iskola épületével szemben épült a Zadružni dom, azaz a Szövetkezeti Otthon. Táncteremből, öltözőből, boltból, ivóból és egy lakásból állt az épület. A táncteremben egy nagyobb színpad is meghúzódott, ahol mi tartottuk az iskolai ünnepeket. A kisteremben öltöttük magunkra a színes, krepp-papírból készült szereplői ruháskáinkat. Bizony, előfordult, hogy a táncikázásunk végére néhányunkról cafatokban lógott a „baletruha”. De verset is mondtunk, jelenteteket mutattunk be. Egyik ilyen szerepemben rossz diákot alakítottam, aki csúnyán írt. Tanulás közben elaludt, s ekkor álmában megjelentek a betűk, s elmondták fájdalmaikat. A lusta diák az ébredés után már szabályosan róttá a betűket.

Még ezt is elmondom! El én. Pedig gondolkodtam, hogy egyáltalán megemlítsen-e. Egy térkép is létezett az iskolában felakasztva a térképtartóra. Néha-néha megálltunk előtte, és böngészgettük a városneveket. Egyszer valamelyikünk kuncogni kezdett, s egy névre mutatott. Ez Pécs városa kellett volna, hogy legyen, de valaki már lekapargatta az é betű ékezetét. Ekkor mindenki titokban olvasgatta a nevet, majd nevetését visszafojtva sietett a helyére. Később kitört az általános röhej, mert nagyon furcsa nevet viselt ez a helység, így, tréfából. A tanító néni azonban nem sejtett semmit, így a térkép továbbra is ott díszelgett egy helyesírási hibától félreérthető városnévvel együtt.

Akkor még a négy osztály egy terembe járt: elsősök, másodikosok, harmadikosok és negyedikesek. Összesen is csak talán tizenvalahányan lehettünk. Míg néhány tanuló, az elsősök a betűírást gyakorolták, addig a másodikosok rajzoltak, a harmadikosok a matekpéldák megoldásával küszködtek, a negyedikeseknek pedig énekórát tartott a tanító néni. És minden működött. Csend, rend uralkodott, szorgalmas, szófogadó gyerekbuksik hajoltak a füzetek vagy könyvek fölé, s szívből szólt a dal, pedig mindenkire csak egy ember, a tanító néni figyelt.

Annyi emberséget, olyan emberi tartást tanultam tőle, amit nem tudok eléggé megköszönni. Ő az, akivel diákéveim legszebb szakaszát töltöttem. Ő Sőregi Teréz Jolán tanító néni.

Ó, engedd legalább,
hogy szétszórt könyved összerakjam!
Ó, engedd legalább,
hogy vizet öntsek poharadba!
Ó, engedd legalább,
hogy pici lámpád lángra gyújtsam,
ó, jó ember!

(Franz Werfel)

Említettem már, hogy a négy osztály tanulói egy teremben sajátították el a tudást, figyelmesen, szorgalmasan követve a nevelő utasításait. De a tanítás befejezése után elindultunk a szélrózsa minden irányába. Poros úton róttuk a kilométereket, de hogy rövidítsük az utat, a kukoricások és búzatáblák között tapostunk ki magunknak utat. Irigykedtünk is, ha a kukoricatáblák között egy lány és egy fiú folytatta tovább az útját. Már akkor megdobbant a szívünk, s a szerelem megérlelte lelkünkben a féltékenységet első apró magvát.

Cseperedünk. S amikor valakinek, valahonnan, valaki egy összeeskábált kerékpárt ajándékozott, a környékbeli gyerekek biciklizni tanultak. Felmentünk egy magaslatra, egyik lábunkat áttettük a vázon a pedálra, a másik lábunkkal pedig a földet rugdosva ereszkedtünk le. Megtanultunk egyensúlyozni. A többiek pedig biztató szavakkal futottak a kerékpározó mellett, hogy aztán közösen tolják fel a kétkerekűt a partra, hogy újabb gyerek vehesse kezébe a kormányt.

A paripacsókot is ez idő tájt kaptam. Én annak neveztem el azt a harapást, amelyet egy csikó adott. Szegény pára nagyon ráunhatott már a nyaggatásomra, amikor hirtelen megkapta a fejét, és megharapta az alsó ajkam. Egy ideig meglátszott a helye, majd lassan teljesen eltűnt a heg, de a történet emléke nem homályosult el. Anyukám öccse is gyakran büszkélkedett a barátai előtt azzal, hogy a kis unokahúga milyen lóbarát. Egyszer legetetni vezettem ki egyik pacijukat, amikor rám parancsolt, hogy el ne szalajtsam. Közben a fiatal csödör bevadult, ugrálni kezdett. Én két kézzel kapaszkodtam a kötőfékébe, közben elestem. Így a ló alá kerültem, aki pedig húzott magával. Mikor meggondolta magát, és megállt,

•

én kikászálódttam a ló alól, s bevezettem az istállóba. Nem lépett rám, pedig agyon is taposhatott volna „isteni tévedésből”.

Aztán a mély, ásott pince is érdekelt. Több, földbe vésett lépcső vezetett a mélybe, ahol nagy hideg uralkodott. Nagymamámék ott tárolták az élelmet. Csakhogy az ennivalót a polcokra rakták, mert a pince talaján békák ugrándoztak. Lépkedtünk is jobbra-balra, amíg a túrót leemeltük a helyéről!

A negyedik osztállyal befejeződött az általános iskola. Talán végleg a tanulás is, mert a tanyán csak négy osztály működött. Szüleimmel nem beszélünk a továbbtanulásról, mert az élet rendje szerint nekem a tanyán kellett volna maradnom, s élni a parasztasszonyok mindennapos életét.

Egyik író nő könyvében olvastam, hogy a tanító úrnak jutott eszébe, ő akarta, hogy a szegény család kislánya tovább tanulhasson. „Egy évig járt a szüleim nyakára, mikor először jött ezzel a lehetetlen kívánsággal, a szüleim elképedtek.

– Taníttatni? Leánygyereket? Parasztlányt?

Nem, erre még nem volt példa.”

Valahogy én is így jártam. A tanító néni meglátogatta szüleimet. Megkérte őket, hogy „ne hagyjanak elveszni”. Tanulnom kell, kár lenne a sűrke élet egyhangúságába süllyednem. Biztatta, győzögette édesanyámat, hogy biztosítsanak nekem jobb életet, olyat, amilyenben nekik soha nem lehetett részük. Apukám nem örült az ötletnek, de anyukám átgondolta, mit veszíthetek, ha nem tanulhatok tovább.

Győzött a józan ész! Győzött a tanító néni. Győztek a szüleim önmaguk felett. S győzött az én Jövőm. Így: A Jövőm.

•

•

•